

Sygn. akt V KKN 196/01

W Y R O K
W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 14 sierpnia 2001 r.

Sąd Najwyższy w Warszawie - Izba Karna na rozprawie w składzie następującym:

Przewodniczący: SSN – Andrzej Deptuła (spraw.)

Sędziowie: SN – Piotr Hofmański

SN – Ewa Strużyna

Protokolant – Joanna Kosmal

przy udziale prokuratora Prokuratury Krajowej – Józefa Gemry

po rozpoznaniu w dniu 14 sierpnia 2001 r.

sprawy **1. S. B.**

i 2. P. B.

skazanych z art. 48 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i innych z powodu kasacji, wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść S. B. i na niekorzyść S. B. i P. B.

od wyroku Sądu Okręgowego w **Z.**

z dnia 28 listopada 2000 r., sygn. II K (...)

- I. Uchyła zaskarżony wyrok na podstawie art. 537 § 1 w związku z art. 349 § 1 pkt 6 kpk w części dotyczącej skazania S. B. za**

czyn z art. 46 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (pkt V zaskarżonego wyroku).

- II. Uchyła zaskarżony wyrok w części dotyczącej braku rozstrzygnięcia o przepadku przedmiotów przestępstw opisanych w pkt IV, VI i VII tegoż wyroku w stosunku do S. B. oraz w pkt IX, X, XI i XII w stosunku do P. B.
- III. Przekazuje sprawę w uchylonej części do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.

U Z A S A D N I E N I E

Sąd Okręgowy w Z. wyrokiem z dnia 28 listopada 2000 r. sygn. II K (...) uznał S. B. za winnego zarzucanych mu czynów, a mianowicie, że:

- I. w dniu 13 grudnia 1999 r. w Ż. woj. (...) wbrew obowiązującym przepisom ustawy, w miejscu swojego zamieszkania posiadał środki odurzające w postaci ziela konopii siewnych w ilości 1,854 grama oraz substancje psychotropowe w postaci amfetaminy w ilości 3,714 grama – to jest przestępstwa z art. 48 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – za co wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,
- II. w okresie od listopada i grudnia 1999 r. w Ż. woj. (...), działając w wykonaniu z góry powziętego zamiaru i w celu osiągnięcia korzyści majątkowej trzykrotnie zbył małoletniemu P. B. środki odurzające w postaci ziela konopii siewnych za łączną kwotę nie mniejszą niż 300 zł oraz środki psychotropowe w postaci amfetaminy za łączną kwotę nie mniejszą niż 80 zł – to jest przestępstwa z art. 46 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – za co przy zastosowaniu art. 60 § 1 i § 6 pkt 1 kk wymierzył mu karę 2 lat pozbawienia wolności,

- III. w dniu 13 grudnia 1999 r. w Ż. woj. (...) w miejscu swego zamieszkania przechowywał przyrządy przeznaczone do niedozwolonego wyrobu spirytusu w postaci trzech urządzeń do kapslowania etykiet wyroku spirytusowego, kapsli oraz spirytus pochodzący z niedozwolonego wyrobu 5 butelek z zawartością takiego wyrobu, każda o pojemności 1 litra – to jest przestępstwa z art. 4 ust. 1 i art. 5 ust. 1 ustawy z dnia 22 kwietnia 1959 r. o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu – za co wymierzył mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,
- IV. w dniu 13 grudnia 1999 r. w Ż. woj. (...) w miejscu swojego zamieszkania przechowywał podrobione znaki wartościowe w postaci 20 banderol znaków skarbowych akcyzy, celem puszczenia ich w obieg jako autentycznych – to jest przestępstwa z art. 313 § 2 kk – za co wymierzył mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Łącząc wymierzone S. B. kary, Sąd Okręgowy orzekł wobec niego karę łączną 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres 4 lat próby, oddając go w tym czasie pod dozór kuratora sądowego.

Tym samym wyrokiem P. B. został uznany za winnego tego, że:

- I. w dniu 13 grudnia 1999 r. w Ż. woj. (...) wbrew przepisom ustawy posiadał przy sobie oraz w miejscu swego zamieszkania środki odurzające w postaci ziela konopii siewnych w ilości 4,197 grama oraz substancje psychotropowe w postaci amfetaminy w ilości 0,703 grama – to jest przestępstwa z art. 48 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – za co wymierzono mu karę 8 miesięcy pozbawienia wolności,
- II. nie ustalonego bliżej dnia listopada 1999 r. w Ż. w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zbył mężczyźnie o nazwisku G. woreczek foliowy z zawartością konopii siewnych, środka odurzającego na kwotę ustaloną na 30 zł, przyjmując w zamian tytułem zastawu paszport na nazwisko

Pytlarz – to jest przestępstwa z art. 46 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – za co przy zastosowaniu art. 60 § 1 i § 6 pkt 2 kk wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,

- III. w czasie i w miejscu jak w punkcie II, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zbył J. G. substancje psychotropowe w postaci amfetaminy w ilości 7 porcji za cenę ustaloną na kwotę 70 zł, uzyskując jednakże tylko częściową zapłatę w kwocie 30 zł – to jest przestępstwa z art. 46 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – za co przy zastosowaniu art. 60 § 1 i § 6 pkt 2 kk wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności,
- IV. w czasie i miejscu jak w punkcie II, w celu osiągnięcia korzyści majątkowej zbył J. D. substancje psychotropowe w postaci amfetaminy za kwotę 15 zł – to jest przestępstwa z art. 46 ust. 1 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii – za co przy zastosowaniu art. 60 § 1 i § 6 pkt 2 kk wymierzono mu karę 6 miesięcy pozbawienia wolności.

Orzeczone wobec P. B. kary pozbawienia wolności Sąd Okręgowy połączył, wymierzając mu łączną karę 2 lat pozbawienia wolności, której wykonanie warunkowo zawiesił na okres próby 4 lat, oddając oskarżonego pod dozór kuratora sądowego.

Wyrok ten w stosunku do S. B. i P. B. uprawomocnił się bez postępowania odwoławczego w dniu 5 grudnia 2000 r.

Kasację wniósł Prokurator Generalny stwierdzając, że wyrok zaskarża:

- a) na korzyść S. B. w części dotyczącej skazania za czyn opisany w punkcie II aktu oskarżenia (punkt V wyroku),
- b) na niekorzyść S. B. i P. B. w części dotyczącej braku rozstrzygnięcia o zabezpieczonych dowodach rzeczowych odnośnie przypisanych im w wyroku czynów.

Prokurator Generalny zarzucił:

- a) rażące naruszenie prawa procesowego, a w szczególności art. 80 kpk polegające na rozpoznaniu przez Sąd Okręgowy sprawy bez udziału obrońcy S. B. pomimo zarzucenia i przypisania oskarżonemu zbrodni określonej w art. 46 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii,
- b) rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie prawa materialnego a w szczególności art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. Nr 75, poz. 468 z późn. zm.) oraz art. 9 ust. 1 ustawy o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu (Dz. U. Nr 27, poz. 169 z późn. zm.) oraz art. 316 § 1 kk, polegające na nie orzeczeniu obligatoryjnego w myśl tych przepisów przepadku zabezpieczonych w toku postępowania karnego jako dowody rzeczowe – narkotyki, przedmioty służące do dystrybucji środków odurzających oraz rzeczy stanowiące przedmioty przestępstw z art. 4 ust. 1 i 5 ust. 1 ustawy o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu oraz sfalszowane znaki skarbowe akcyzy.

Podnosząc tak sformułowane zarzuty Prokurator Generalny domagał się w kasacji „uchylenia zaskarżonego wyroku w częściach objętych kasacją i przekazania sprawy w tym zakresie do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu w Z.”.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Ocenę zasadności kasacji poprzedzić trzeba dwiema uwagami wstępnymi. W pierwszej z tych uwag chodzić będzie o określenie relacji jaka zachodzi pomiędzy zarzutami wywiedzionymi w skardze odnoszącymi się do S. B.. W drugiej zaś o właściwe odczytanie treści drugiego zarzutu kasacji, ujęty on bowiem został w formie wysoce nieprecyzyjnej.

Co do pierwszej z zasygnalizowanych wyżej kwestii to wyraźnie rysuje się tu zagadnienie dopuszczalności uwzględnienia zarzutu „braku rozstrzygnięcia o dowodach rzeczowych” w odniesieniu do S. B. w części

dotyczącej przypisania temu oskarżonemu czynu z art. 46 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii (pkt II aktu oskarżenia) w sytuacji, gdy skazanie za ten czyn „objęte” jest wcześniej opisanym zarzutem, trafnie określonym w kasacji jako „na korzyść” oskarżonego. Jasno widać niespójność zarzutów kasacyjnych, z których pierwszy postuluje orzeczenie na korzyść S. B., drugi zaś odwraca kierunek skargi kasacyjnej w stronę przyszłego orzeczenia na niekorzyść tego oskarżonego.

Druga z uwag ma charakter porządkujący, chodzi mianowicie o to, że wyrok Sądu Okręgowego rzeczywiście nie zawiera rozstrzygnięcia o zabezpieczonych dowodach rzeczowych, rzecz jednak w tym, że wadliwość tego wyroku jest konsekwencją obrazy prawa materialnego, jakiej dopuścił się także Sąd Okręgowy. Mówiąc zaś wprost Sąd ten z rażącym naruszeniem art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii art. 9 ust. 1 ustawy o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu a także art. 316 § 1 kk, nie orzekł obligatoryjnego przepadku przedmiotów przestępstwa oraz narządzi służących do popełnienia przestępstw przypisanych oskarżonemu.

Ustosunkowując się teraz do zarzutów kasacyjnych należy stwierdzić, co następuje:

1. Oczywiście zasadny jest zarzut rozpoznania sprawy S. B. bez udziału obrońcy w sytuacji, w której udział obrońcy był konieczny. Obowiązek taki płynął z charakteru czynu zarzucanego oskarżonemu w pkt II aktu oskarżenia stawianego z racji kwalifikacji prawnej wnioskowanej przez prokuratora i przyjętej przez Sąd Okręgowy (abstrahując czy słusznie) – będącego zbrodnią (art. 7 § 2 kk). Zaistniała zatem sytuacja opisana w art. 80 kpk, której konsekwencje procesowe wynikają wprost z przepisu art. 439 § 1 pkt 6 kpk (w postępowaniu kasacyjnym) w zw. z art. 518 kpk.

Konieczność uchylenia zaskarżonego wyroku rysuje się tu zatem w sposób najzupełniej jednoznaczny, zaś treść § 2 art. 439 kpk rozstrzyga także, że uchylenie tego wyroku może nastąpić tylko na korzyść oskarżonego S. B., co z kolei wyjaśnia powody wyłączenia kwestii przepadku przedmiotów przestępstwa zarzucanego oskarżonemu w pkt II aktu oskarżenia z treści orzeczenia kasacyjnego, gdy mowa jest o przekazaniu sprawy do ponownego rozpoznania (pkt II i III wyroku Sądu Najwyższego).

2. Zasadny jest również drugi zarzut kasacyjny, przy uwzględnieniu wyżej przedstawionych uwag.

Orzeczenie przepadku przedmiotów przestępstwa tudzież narzędzi służących do jego popełnienia było w tej sprawie nakazem płynącym z art. 55 ust. 1 i 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii, art. 9 ust. 1 ustawy o zwalczaniu niedozwolonego wyrobu spirytusu oraz art. 316 § 1 kk, czego nie dostrzegł Sąd Okręgowy.

Ponowne rozpoznanie przez Sąd Okręgowy winno w tym wypadku odbywać się w sposób wskazany w § 2 art. 442 kpk w zw. z § 1 tegoż przepisu.

Z kolei uchylenie zaskarżonego wyroku w stosunku do S. B. w części dotyczącej skazania za czyn z art. 46 ust. 2 ustawy o przeciwdziałaniu narkomanii i przekazanie w tym zakresie sprawy do ponownego rozpoznania łączyć się będzie z koniecznością orzeczenia kary łącznej (analogia do art. 575 § 2 kpk).